

Propaganda

Propaganda staat er niet best op. Ergens doemt het beeld op van Jopseph Goebbels, de naziminister van Voorlichting en Propaganda die niet schroomde met hele leugens en halve waarheden de publieke opinie op zijn hand te krijgen. Weinig politici zeggen sindsdien dat ze propaganda bedrijven.

Foto: Sijmen Reehoorn

Marc Janssens
Hoofdredacteur Christen
Democratische Verkenningen

Die negatieve lading heeft het begrip niet altijd gehad. Propaganda komt uit de zeventiende eeuw, toen de katholieke kerk de congregatie voor verspreiding van het geloof de Latijnse woorden 'propaganda fide' meegaf: het geloof moet voortgeplant, gepropageerd worden. Pas in 1982 heeft paus Johannes Paulus II deze naam aangepast, wellicht vanwege de negatieve klank die propaganda inmiddels had.

Propaganda doemt de laatste tijd weer op in de discussie over nepnieuws, een thema dat in het Lentenummer van *Christen Democratische Verkenningen* centraal staat. We behandelen de vraag of nepnieuws uit Rusland ons nu echt bedreigt, maar ook de twist die Trump aan het begrip heeft gegeven. Hij gebruikt 'fakenews' om politici en media weg te zetten die hem niet bevallen. 'Fake news' wordt zo een propagandamiddel om niet de waarheid, maar jouw visie als zijnde de waarheid, te promoten ook al gaat deze met evidente leugens gepaard.

Toch willen we niet alleen naar Rusland en de VS kijken, alsof het kwaad enkel elders opduikt. Wie eerlijk is, weet dat het spel rond waarheid, framing en manipulatie ook in de Nederlandse politiek gespeeld wordt. Sterker nog: politiek is een vorm van theater dat er om vraagt dat de waarheid niet enkel steriel wordt gebracht. Wanneer politiek om droge feiten draait, dreigt ze te verworden tot kille technocratie. Van de paarse kabinetten weten we waarop dat kan uitlopen: een politiek die zich van mensen vervreemdt en de weg vrij maakt voor buitenstaanders als Pim Fortuyn die zich als herder voor verweesde zielen opwierp.

Voor ons als christendemocraten komt zo achter de discussie over nepnieuws een spannende vraag tevoorschijn. Enerzijds zijn we schatplichtig aan de waarheid en dienen we de feiten te respecteren. De gebeurtenissen rond Halbe Zijlstra laten zien dat we een leugen in Nederland terecht niet zomaar accepteren. Anderzijds zijn feiten in de politiek niet altijd evident, omdat ze afhankelijk zijn van de politieke vraag die eraan ten grondslag ligt. Niet voor niets schermen politici vaak met dezelfde wetenschappelijke rapporten, omdat iedereen er wel iets van zijn gading in vindt. De een vindt het glas half vol, de ander half leeg, de een benadrukt het gevaar dat Nederland macht afstaat aan Brussel, de ander juist dat we via Europa sterker staan. Feiten staan meestal niet op zichzelf. Het woord komt van het Latijnse 'factum' dat 'gemaakt' betekent. Wij mensen spelen een rol bij veel feiten.

Nepnieuws en waarheid. In *CDV*, dat in een geheel nieuw jasje wordt gestoken, gaan we op allerlei facetten ervan in. In hoeverre speelt de nepnieuws-discussie plaatselijk en welke gevolgen heeft de teloorgang van de regionale journalistiek voor de waarheid op lokaal niveau? Christendemocraten nemen geen loopje met de waarheid, hoe gewiekst sommigen ook in het politieke spel mogen zijn. Maar christendemocraten beseffen ook dat politiek meer is dan cijfers en een huishoudboekje. We hebben een verhaal te vertellen en een politieke waarheid van recht en verbinding waarvoor we staan. Die vertellen we op allerlei niveaus. Daar geloven we in. En dat mag best gepropageerd worden. Ook lokaal en regionaal. •

In deze rubriek bespreken medewerkers van het Wetenschappelijk Instituut bij toerbeurt een actueel thema vanuit christendemocratisch perspectief

Reageren op dit artikel?
marc.janssens@wi.cda.nl
Twitter: @janssensmarc